

Bewaar het Pand

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen

MEDITATIE

De oorzaak van het niet komen

"Gij wilt niet komen, opdat gij het leven moogt hebben"

Johannes 5:40

Als elk woord van de Heere Jezus onze bijzondere aandacht verdient, dan is dit wel heel speciaal zo wat deze woorden betreft: Gij wilt niet komen opdat gij het leven moogt hebben. In een bepaalde zin zijn het de liefelijkste woorden, die ooit over Zijn lippen zijn gekomen. Uit het tekstverband kunt ge merken, dat Hij hier tot Zijn vijanden spreekt. Vijanden die reeds vaak Zijn woord mochten beluisteren en Zijn wonderen gadeslaan, maar toch steeds in ongeloof en hardigheid des harten weigerden om tot Hem te komen voor de zaligheid hunner zielen.

De reden, waarom de Heere Jezus nog tot deze vijanden spreekt, vinden we in vers 34: Maar dit zeg Ik opdat gij lieden zoudt behouden worden.

Wat een wonder! Hij zoekt – in onbegrijpelijke liefde – nog het behoud van hen, die zich zo moedwillig onder Zijn prediking verhardten. Nee, de reden van hun ongeloof ligt in het geheel niet in Zijn woorden of in enig gebrek in de wonderen, die Zijn getuigenis bevestigen. De schuld ligt geheel en al aan de kant van degenen, die ondanks al Zijn liefde nog vijandig tegenover Hem blijven staan en steeds weigeren om tot Hem te komen voor deze meest bijzondere genade: leven, dat is geestelijk leven. Wat een lieflijke Zaligmaker, dat Hij met zulken nog te doen wil hebben. Dat Hij hun precies wijst waar de fout ligt, opdat ze nog tot inkeer zouden komen. Dat is nu juist zo nodig voor zondaren, die – hoewel verloren in schuld – toch niet willen komen tot Hem in Wie alleen het leven is te vinden. Zulk een ontdekkende prediking is van onschatbare waarde.

De wonde moet eerst geopend worden, zal er ooit sprake van heling zijn! Van nature zijn alle mensen geestelijk

dood. Voor een geestelijk dode is er geen groter wonder mogelijk dan om leven te ontvangen. Deze gave van het geestelijk leven is de grootste, die de Heere ooit aan een mens kan geven. Hij alleen kan het geven en niemand anders. Voor zo'n grote zaligheid is de mens absoluut afhankelijk van een heilig en soeverein God. Hij geeft naar Zijn vrijmachtig welbehagen. Niemand kan Hem dwingen of heeft het recht tot eisen. Hij geeft en onthoudt naar Zijn soevereine wil. De Heere Jezus spreekt over de mogelijkheid om dit geestelijk leven te hebben, te bezitten. Ja, zelfs over de zekerheid er van voor allen die er voor tot Christus komen. Het is onmogelijk om het door werken te verkrijgen.

Er is geheel iets anders nodig. Het is zo nodig, om te realiseren, dat er iets is dat onmisbaar is. Niemand mag rusten, als dat geheim niet gekend wordt. Dit leven kan alleen maar in Christus gevonden worden. Door het verduren van Zijn lijden heeft Hij het vonnis des doods uitgewist. In Hem woont de volheid van de Geest des levens. In Hem alleen is het wezen van God zodanig geopenbaard, dat men tot God kan gaan als de Fontein des Levens. Wat is nu dat komen tot Christus? Het is niets minder dan een zich wenden tot Hem met het gehele hart, tot Christus zoals Hij geopenbaard is in de Schriften.

Het is het resultaat van het waarden van Hem zoals Hij ons wordt voorgesteld in het evangelie. Het is het gevolg van een heilig verlangen naar Hem. Het is een omhelzen van Hem op Zijn eigen voorwaarden. Het is een afzien van alle andere "zaligmakers". Hij is voor het geloof de Enige.

Het is het komen van een dwaas tot Hem om wijsheid. Van een misdadiger om gerechtigheid. Van een meelatte om reiniging. Van een hulpeloze gevangene om vrijlating, om verlossing. Het is een komen zonder geld en zonder prijs – tot Hem – voor alles

– alleen uit genade. Wat is nu de oorzaak, dat er zovelen zijn die niet komen? Daar is maar één reden: Hun eigen onwilligheid. Gij wilt niet komen. In dit ene woord ligt de volle en concrete werkelijkheid.

De besluiten Gods mag u niet gebruiken om u zelf te verontschuldigen. Nee, zondaar die weigert te komen, het is uw onwilligheid. Gij wilt niet komen. Ook achter de duivel kunt gij u niet verbergen.

Het is waar, hij zoekt de ondergang van elk mensenkind. Maar satan kan niet een enkele zondaar, die gewillig is om te komen, maar een ogenblik van Christus afhouden. Dat is onmogelijk. Zelfs een gevoel van dodelijke onmacht kan een zondaar niet weerhouden. Zulk een gevoel houdt nooit bij Christus vandaan. Het is veeleer een aansporing om tot Hem te gaan.

Het is ook niet een gebrek aan waarborg. Er blijft niets te wensen over wat zijn uitnodiging en belofte betreft: Komt tot Mij allen die vermoeid en belast zijt en Ik zal U rust geven. Hem die tot Mij komt, zal Ik geenszins uitwerpen.

Alles is volkomen.

Onwilligheid om tot Christus te komen en gered te worden is het enige wat een zondaar terug kan houden. Maar kan ik mezelf dan gewillig maken? Nee, maar de Heere kan het.

In Zijn kracht om gewillig te maken is Hij nabij. Hij verklaart Zichzelf bereid om alles in u te werken beiden te willen en te doen wat vereist is voor uw zaligheid. Zo zijt ge geheel zonder verontschuldiging. Hoe goddeloos is deze onwilligheid! Het is een minachten van Christus. Het is een verwerpen van Zijn Middelaarswerk. Het is een verachten van Zijn almacht en bereidwilligheid.

Hoe onredelijk is deze onwilligheid? Hebt u Zijn zaligheid niet nodig? Is zij niet begeerlijk?

Is het niet billijk dat ge u aan Zijn goddelijke autoriteit onderwerpt?

Hoe wreed is deze onwilligheid voor u zelf? Ge houdt u zelf af van een grote zaligheid – van uw zaligheid. Ge laat u zelf aan de rand van de hel, onder de macht van hem, die een moordenaar was van de beginne!

Wie dorst heeft, kome; en wie wil, neme het water des levens om niet.

Ds. G. Hamstra

VAN DE REDACTIE

Inhoud

In deze aflevering van ons blad hebben we een meditatie opgenomen van ds. G. Hamstra over Johannes 5: 40. Ds. M.C. Tanis vervolgt zijn serie over Nehemia waarin hij schrijft over de binding aan Gods Woord en de belijdenis en de waarde van het verleden, van de oude paden. Ds. P. den Butter schrijft over "Paulus en de Filippenzen.. Ds. A. den Boer vervolgt zijn artikelen over de positiebepaling t.a.v. de vrijgemaakten toegespitst op de prediking. Verder is ondermeer een vervolgartikel opgenomen in de serie "kostbare middelen tegen satans listten."

Overlijden wed. M. van Leeuwen-van Rookhuijzen.

Op de zeer hoge leeftijd van 94 jaar overleed wed. M. van Leeuwen-van Rookhuijzen. Ds. A. v.d. Weerd sprak in het zorgcentrum Nebo te Zwijndrecht over Jesaja 42: 3a "Het gekrookte riet zal Hij niet verbreken, en de rokende vlaswiek zal Hij niet uitblussen.". Deze tekst typeerde haar leven. Ds. B. van der Heiden, schoonzoon van de overledene, sprak in de aula op de begraafplaats te Driebergen en ds. A. v.d. Weerd op het graf. We wensen de familie van harte sterkte toe. Moge het zoeken van het ene nodige gevonden of al meer gevonden worden. We denken nog

altijd met dankbaarheid terug aan de vele arbeid die ds. H. van Leeuwen voor ons blad heeft mogen verrichten.

Overlijden br. A. van Leeuwen.

Op de leeftijd van 90 jaar overleed na een kortstondig ernstig ziek- zijn br. A. van Leeuwen die 27 jaar ouderling mocht zijn van de kleine, inmiddels opgeheven gemeente van Rotterdam-Pernis. Veel arbeid heeft hij daar mogen verrichten. Op de classis Rotterdam is hij vaak geweest. De laatste jaren van zijn leven was hij lid van de gemeente van Barendrecht, waar wij hem vaak ontmoet en gesproken hebben. De hoop die in zijn hart leefde is vervuld geworden. Moge de Heere ook hier de familie gedenken en geven wat nodig is. Dat het nageslacht door genade in de voetsporen van de overledene zou mogen gaan.

Verschijningsdatum volgend nummer.

Het volgende nummer van ons blad zullen D.V. 12 september verschijnen. Copy graag binnen de donderdag een week voor de verschijningsdatum. Bij voorbaat hartelijk dank voor uw medewerking.

Ontmoetingsdag Urk.

D.V. Zaterdag 14 september zal er weer een ontmoetingsdag gehouden worden op Urk. Noteert u alvast deze datum. Opnieuw hopen we samen te komen in de Pniëlkerk, Vlaak 10 te Urk. Sprekers 's morgens: ds. M. Vlietstra en ds. J.M.J. Kieviet 's Middags: ds. K. Visser en ds. P. Van Zonneveld.

AvH.

VAN DE ADMINISTRATIE

Hoewel het midden in de vakantietijd is, werd er aan giften in de afgelopen vier weken een bedrag ontvangen van € 443,-. Voor alle binnengekomen giften zeggen wij u hartelijk dank. Met vriendelijke groeten,

P.J. Boers

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkerk. Verschijnt eens in de veertien dagen

COMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. P. den Butter en Ds. A. van Heteren.

ADRES VAN DE REDAKTIE:

Kopie voor het volgende nummer van "Bewaar het Pand" zenden naar:

Ds. A. van Heteren, Vlaak 10, 8321 RV Urk, tel. 0527-688978

ADMINISTRATIE:

P.J. Boers, Bergstoep 46C, 2959 AC Streefkerk.

Telefoon: 0184-669116.

Fax: 084-2220131.

Girorek. 70.43.50 t.n.v. Stichting Bewaar het Pand te Streefkerk.

Abonnementsprijs € 7,- per jaar.

Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 6 dollar per jaar.

Advertenties € 0,35 per mm met een kolombreedte van 6 cm.

Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166 - 4646

Dit tijdschrift wordt ten behoeve van iedereen die niet op de gebruikelijke manier kan lezen uitgegeven op groot-letter of via de Electronische Postbus. Informatie en opgave: CBB, Christelijk Bibliotheek voor Blinden en Slechtzienden, Postbus 131, 3850 AC Ermelo, tel. 0341-551014.

PAULUS EN DE FILIPPENZEN-19

"Indien er dan enige vertroosting is in Christus, indien er enige troost is der liefde, indien er enige gemeenschap is des Geestes, indien er enige innerlijke bewegingen en ontfermingen zijn; zo vervult mijn blijdschap"

(Fil. 2:1,2)

Het is intussen een hele tijd geleden dat ik in ons blad met u luisterde naar de boodschap zoals die tot ons komt in het eerste hoofdstuk van Paulus' brief aan de Filippenzen. Ik wil na die lange tijd de draad weer oppakken en gaan lezen in hoofdstuk 2.

Hoofdstuk 2 is eigenlijk een voortzetting van wat er in het slot van hoofd-

stuk 1 staat. In vs. 27 was Paulus daar begonnen aan een nieuw gedeelte, waarin hij de Filippenzen rechtstreeks aanspreekt met allerlei vermaningen en aansporingen, die allemaal onder de beheersing staan van de woorden "Alleenlijk, wandelt waardiglijk het Evangelie van Christus".

Nu komt er in hoofdstuk 2 wel een verschuiving in de gedachtengang van Paulus. In 1:27-30 tekent hij de christenen in Filippi in hun verhouding tot de wereld om hen heen. Daarin moeten ze standvastig zijn en strijden voor het geloof, want ze krijgen er te

maken met tegenstanders en dat kan zelfs op lijden uitlopen. Het verblijf in deze wereld is voor de kerk des Heeren niet altijd gemakkelijk.

In hoofdstuk 2, met name in de verzen 1-4, ziet Paulus de christenen in Filippi in hun verhouding tegenover mede-christenen. Hij gaat nu schrijven over de waardige wandel van hen die de Heere vrezen, maar die wandel wordt dan gezien in verband met de interne verhoudingen binnen de christelijke gemeente.

De hoofdzaak in de verzen 1-4 van hoofdstuk 2 is de oproep tot eenheid (vs. 2b). Die oproep plaatst Paulus allereerst in een bepaald kader (vs. 1,2a). Daarna onderbouwt hij haar met een verwijzing naar de noodzaak van ootmoed en zelfverloochening (vss. 3 en 4). Dat laatste geeft Paulus dan weer aanleiding om over de Heere Jezus te gaan schrijven; eerst over Zijn vernedering (vss. 5-8) en daarna over Zijn verhoging (vss. 9-11).

Kader van de oproep tot eenheid

Eerst dus iets over het kader waarin die oproep tot eenheid staat. Paulus begint met er van uit te gaan dat de Filippenzen bepaalde geestelijke werkelijkheden en ervaringen kennen. "Indien er dan enige vertroosting is...". Wat bedoelt de apostel? Trekt hij in twijfel of dat bij de Filippenzen werkelijk wel zo is? Het is wellicht goed om een enkele illustratie te gebruiken.

Stel u een generaal voor, die een van de elitetroepen in het leger commandeert. Hij moet met zijn mannen een buitengewoon gevaarlijk karwei opknappen; een karwei waarvan ze allemaal weten dat het niet zonder grote risico's is. Die aanvoerder spreekt zijn mannen als volgt toe: 'Als jullie ware liefde hebt voor je vaderland en als jullie hart hebben voor de vrijheid van je volk en als jullie echt eergevoel hebben en straks met eer naar huis wilt kunnen terugkeren, ga dan op die vijand af met moed en toewijding en zorg ervoor dat het moeilijke karwei geklaard wordt'. Hij gebruikt het woord 'als'. Omdat hij eraan twijfelt of ze wel echte vaderlandsliefde en eergevoel, e.d. hebben? Nee, geen sprake van. Hij kent zijn mannen. Hij weet dat de dingen die hij genoemd heeft aanwezig zijn. Maar als hij het woordje 'als' gebruikt dan doet hij dat juist om op hun vaderlandsliefde en hun verlangen naar vrijheid en eergevoel

een beroep te doen. Aan die gevoelens en ervaringen appelleert hij.

Dat is het wat Paulus hier doet. Hij noemt een aantal dingen, niet twijfelend of die wel bij de Filippenzen aanwezig zijn. Hij weet dat deze geestelijke werkelijkheden en ervaringen er wel degelijk zijn. En daarvan uitgaande dringt hij er bij hen op aan de eenheid te bewaren in ootmoed en zelfverloochening en zo de vreugde van Paulus vol te maken.

Geestelijke werkelijkheden

Wat zijn dat de dingen waar Paulus een beroep opdoet? Hij noemt er vier. Allereerst noemt hij: ' vertroosting in Christus'. vertroosting (ook wel: aansporing, vermaning) die voortvloeit uit de gemeenschap met Christus. Paulus weet dat ze in Filippi geleerd hebben om gemeenschap met de Heere Jezus te beleven. Welnu, vanuit die relatie, die vrucht is van Gods genade, delen ze ook in de vertroosting van de Zaligmaker.

Vervolgens noemt de apostel de 'troost der liefde'. Ze hebben er weet van dat de Heere hen liefheeft. Dat draagt in hun leven de vrucht dat zij zelf ook liefhebben. En vandaar uit worden zij gedurig gedrongen om die liefde te betonen. Liefde zoekt immers altijd weer een weg om troost te brengen daar waar troost nodig is. Dat behoort tot de ware aard van de liefde.

Dan noemt Paulus de 'gemeenschap des Geestes'. De Heilige Geest heeft een band gelegd en door die band zijn hun harten aan elkaar verbonden. De Geest heeft hen geleerd wat de ware onderlinge gemeenschap is.

Tenslotte lezen we van 'innerlijke bewegingen en ontfermingen'. In Filippi zijn ze ook onderwezen in wat barmhartigheid is. Zelf hebben ze leren leven van Gods barmhartigheid en zo hebben ze geleerd bewogen te zijn met medemensen. Die bewogenheid zoekt een weg om aan die anderen de helpende hand te bieden en zo barmhartigheid te bewijzen.

Deze dingen zijn in Filippi dus niet onbekend. Dankzij het werk Gods dat in hun midden heeft plaats gevonden en openbaar gekomen is, zijn de door Paulus genoemde zaken werkelijkheden. Welnu, daar doet Paulus nu een beroep op. Aangezien jullie van deze dingen geen vreemdelingen zijn.... jaag daarom de eenheid na.

Paulus' blijdschap

Paulus doet ook nog een beroep op iets anders. Namelijk op de unieke relatie die er bestaat tussen hem en de Filippenzen. Hij heeft die gemeente mogen stichten en hij heeft er bijzondere banden mee. Vanuit die relatie roept hij de Filippenzen op zijn blijdschap te vervullen.

De apostel weet wat blijdschap is. Hij schreef er al eerder over (1:4,18). Waar hij nu om vraagt is dat de Filippenzen zijn blijdschap willen vol maken. Dat ze de beker tot de rand willen vullen. Zo gebruikt hij die bijzondere relatie als een nieuw en krachtig argument om eenheid na te streven. Hij wil als het ware zeggen: Gelet op wat er tussen u en mij is als bewijs van de bijzondere genade die de Heere in Filippi heeft bewezen kunt u het mij toch niet aandoen om in onenigheid met elkaar te leven? U gunt het mij toch wel dat ik me over u en over de manier waarop u in Filippi uw gemeente-zijn beleefd zal kunnen verblijden? En dan ligt mijn grootste blijdschap daarin dat er vrede en eensgezindheid onder u zal wezen. Zo zal mijn blijdschap vervuld worden.

De apostel heeft dus verschillende argumenten en motieven voor zijn aansporing. Maar welk argument hij ook hanteert, het gaat hem om de waarachtige eenheid binnen de gemeente.

Onmisbare voorwaarde

Zoals we een volgende keer nader zullen zien gaat de eenheid onder de Filippenzen de apostel Paulus zeer ter harte. Maar hij beseft heel wel, dat de zaken die hij aan het begin van hoofdstuk 2 noemt niet minder dan de onmisbare voorwaarde voor die eenheid zijn. Als Paulus niet zou hebben geweten, dat ze deze dingen ontvangen en geleerd hadden - althans in beginsel - dan zou hij de Filippenzen ook niet tot het zoeken en onderhouden van eenheid hebben kunnen aansporen. Deze dingen zijn inderdaad voorwaarde.

Als we dit zo moeten concluderen dan zijn we hier tegelijkertijd bij het probleem waar vele kerken en velen in de kerken mee te kampen hebben. Wat is er namelijk aan de hand? In veel kerken is onenigheid. Er zijn gemeenten die verdeeld zijn en soms verscheurd worden door tegenstellingen. En met de kerkelijke eenheid tussen verschillende kerken loopt het alle-

maal ook niet zo vlot. Waar komt dit alles vandaan?

Een van de oorzaken is dat de dingen die bij de Filippenzen gevonden worden en waar Paulus een beroep op doet, bij velen afwezig zijn. De levenspraktijk laat zien dat velen niet echt weten van de vertroosting in Christus en van een leven uit de Geest en van innerlijke bewegingen en ontfermingen. Hoe komt het dat die vruchten ontbreken? Wel, de boom was nooit goed gemaakt. Er was nooit een echte verandering van het hart en vandaaruit van de levensrichting.

O ja, we kunnen onszelf wel voor veranderde mensen houden. En we kunnen in de prediking ook wel aangesproken worden alsof we allemaal veranderde mensen zijn, maar dat helpt natuurlijk niet. We zullen nooit vanuit Christus kunnen leven als we

nog in Adam zijn. De boom zal nooit goede vruchten kunnen voortbrengen als hij niet eerst goed gemaakt is. Maar dan moeten we er ook niet op rekenen dat er van eenheid en de beleving daarvan veel zal terecht komen. Hiermee is niet alles, maar wel veel gezegd. Wat in diverse gemeenten gaande is aan onenigheid en verdeeldheid gaat voor een groot deel regelrecht terug op ongeestelijkheid en gebrek aan beleving van de ware vreze des Heeren. De onmisbare voorwaarden voor de eenheid ontbreken. Een andere conclusie kan helaas niet getrokken worden. De oproep van Paulus kan dan ook niet zonder meer toegepast worden op elke situatie vandaag. De vraag die aan de vraag naar eenheid vooraf gaat is de vraag of er beleving is van de door Paulus genoemde geestelijke zaken.

ds.P. den Butter

KOSTBARE MIDDELEN TEGEN SATANS LISTEN (6)

De negende list van de satan is kruis en lijden van Gods kinderen voor ogen te stellen.

De duivel wil het zo voorstellen dat niemand in de wereld zo gekweld, verdrukt en opgejaagd wordt als Gods kinderen. Dan wil de duivel brengen tot een manier van leven zoals wereldse mensen dat doen.

Het eerste middel hiertegen is te bedenken dat de verdrukkingen van Gods kinderen tot hun nut en heerlijk voordeel dienen. Caspar Olevianus heeft op zijn ziekbed gezegd: 'Door deze ziekte heb ik geleerd hoe groot God is en wat het kwaad der zonde is.' Verdrukkingen werken mede om van zonden te reinigen en zonden te doden. Verdrukkingen zijn als een oven voor Gods kinderen om hen te reinigen. We kunnen bijvoorbeeld denken aan het volk van Israel. Na de ballingschap hebben zij nooit meer afgodsbeelden vervaardigd en die gediend. Door uiterlijke verdrukking neemt de innerlijke wasdom toe. De ketenen deden Manasse meer goed dan zijn kroon. De wateren tilden de ark van Noach dicht naar de hemel. Verdrukkingen dienen ook om het hart van de heiligen ootmoedig en teer te houden. Het kruis dragen wil de Heere gebruiken om geestelijke en hemelse schatten toe te doen komen.

Verdrukkingen brengen dicht bij God en doen te meer en ernstiger bidden. De Heere gebruikt verdrukkingen om terug te doen keren van dwaalwegen. Wie ziet dat de verdrukkingen dicht bij de Heere brengen, zal zich onderwerpen aan die verdrukkingen. Verdrukkingen kunnen dienen tot genezing van ingezonkenheid en tot herleving. Luther heeft eens gezegd dat de meeste mensen als een tol zijn die pas goed draait als hij flink geslagen wordt. Hoe meer de heiligen geslagen worden met de hamer der verdrukkingen, des te meer worden zij bazuinen die Gods lof verkondigen.

Het tweede middel is te overwegen dat de verdrukkingen alleen het slechtste deel van Gods kinderen raakt. Verdrukkingen kunnen doden, maar niet beschadigen. Zo zei Socrates van zijn vijanden dat zij hem wel konden doden, maar zijn ziel niet konden bereiken.

Het derde middel is te bedenken dat de verdrukkingen maar kort duren. Zelfs gedurende de verdrukkingen zijn er al verademingen. Luther spreekt van een zeer klein kruis dat we moeten dragen. Na de korte verdrukking zal de Heere Zijn volk sie-raad voor as geven, vreugdeolie voor

treurigheid en het gewaad des lofs voor een benauwde geest.

Het vierde middel is te overdenken dat de verdrukkingen uit Gods liefde voortkomen. Het is liefde die hen kastijdt. Iemand die ernstig ziek was werd gevraagd hoe hij zich voelde. Hij wees op zijn zweren en etterbuilen en sprak: 'Dit zijn Gods juwelen en edelstenen, waarmee Hij Zijn beste vrienden overdekt, en ze zijn voor mij kostbaarder dan al het goud en zilver van de wereld.'

Het vijfde middel is te letten op het einddoel van de verdrukkingen. Israel werd verdrukt in Egypte, maar trok uit met zilver en goud beladen. Lazarus lag aan de poort van de rijke, maar werd gedragen in de schoot van Abraham.

Het zesde middel is te overwegen dat God Zijn kinderen door de verdrukkingen wil beproeven. In tijden van verdrukking komt de genade openbaar. God beproeft door te slaan. "Zo beproeft God ons door ons te slaan, en als wij onder de slagen een goede klank doen horen, zal God onze nacht in een dag, het bittere in zoet en ons kruis in een kroon veranderen." (blz. 107).

Het zevende middel is te overwegen dat de verdrukkingen van de goddelozen groter en zwaarder zijn dan die van Gods kinderen. De goddelozen hebben immers geen vrede. Het geweten kan hen geweldig aanklagen. Wat is mooie kleding waard als het gedragen wordt door een ziek lichaam? De goddeloze zondaren blijven onder de vloek en de toorn van God. Boven hun hoofd hangt het zwaard van de wraak aan een dunne draad. De ziel wordt vaak geschokt door schrik en beven.

De tiende list is om zichzelf en de wegen die gegaan worden te vergelijken met hen die zondiger en slechter zijn.

Zo vergeleek de farizeeër zich met de tollenaar. Hij vond zichzelf veel beter dan die tollenaar.

Het eerste middel is te bedenken dat een huichelaar de zonden van anderen vergroot en verzwaart en die van zichzelf verkleint en verontschuldigt. Dus wie handelt naar deze list van de satan toont daarmee aan een huichelaar te zijn.

Het tweede middel is zichzelf meer te vergelijken met de eis van het Woord dan met andere mensen die bozer zijn. Wie zichzelf met grotere zondaren vergelijkt gaat zichzelf als een engel zien, maar wie zich spiegelt aan het Woord gaat zich als een duivel zien.

Het derde middel is te bedenken dat al zijn uw zonden minder groot dan die van andere mensen, u zonder oprechte bekering ook voor eeuwig in de hel zult komen.

De elfde list is de ziel en het verstand te besmetten en te bederven met gevaarlijke dwalingen.

Daardoor gaat de ziel losbandig en goddeloos leven.

Het eerste middel is te overwegen dat een dwalende, lichtzinnige geest voor God even gruwelijk is als een goddeloos leven. Grove dwalingen maken het hart dwaas en het leven losbandig. God kan als straf op goddeloosheden mensen overgeven aan zielverwoestende dwalingen.

Het tweede middel is de waarheid in liefde aan te nemen en in de ziel te bewaren. Verzoek de Heere niet door Zijn waarheid te weerstaan. Het inwonen van de waarheid in de ziel zal het oordeel gezond houden.

Het derde middel is te overwegen dat hij die een dwaling aanhangt eeuwige schade zal lijden. Besteed dus geen kracht, tijd en moeite aan dwalingen. We lezen op blz. 116: "Welnu, bedenk dat een dag, ja, een uur doorgebracht in het onderzoek van de waarheid, of in het verbreiden van de waarheid, aan uw ziel meer troost en voordeel zal geven, dan wanneer gij duizend jaar besteedt in het onderzoek en verbreiden van verdorven en valse meningen, die hun oorsprong hebben uit de hel en niet uit de hemel, uit de god dezer wereld en niet uit God, Die aan het einde van deze wereld alle verdorven meningen der mensen zal oordelen."

Het vierde middel is alle leringen en meningen te verwerpen en te haten die tegen de godzaligheid ingaan. Meningen die meer eisen dan Gods Woord eist, meningen die de eigen-gerechtigtheid stijven en de goede werken op de troon zetten. Ook die mening die een godzalige wandel onnodig acht.

Het vijfde middel is vast te houden aan de waarheid. Wie de waarheid loslaat verzinkt in dwaling. De waarheid is een balsem voor de ziel. De waarheid is een gids en staf. Zou u dan niet aan de waarheid willen vasthouden? De waarheid is kostelijker dan goud en robijnen. Laat uw ziel de waarheid aankleven. U kunt beter alles loslaten dan de waarheid. U kunt beter eer en rijkdom, vrienden en genoegens, ja zelfs uw leven verliezen, dan de waarheid los te laten.

Het zesde middel is steeds met ootmoed bekleed te zijn. Lage struiken hebben minder te duchten van stormen dan hoge bomen. Ootmoedigen en nederigen ontgaan de stormen van

de dwalingen die de trots en hoogmoedigen omverwerpen. De Heere heeft er behagen in bij nederigen te wonen. God giet genade in nederige zielen zoals men olie in lege vaten giet. Wees op uw hoede voor geestelijke hoogmoed. Hoogmoed versterkt onze inbeeldingen en verzwakt onze genaden.

Het zevende middel is te overwegen hoeveel kwaad uit dwalingen voortvloeit. De dwaling is een vruchtbare moeder die monsterachtige kinderen voortbrengt. Dwalingen verzwakken de genade en bewolken de zoete vreugde en troost.

Ds. A. van Heteren.

TROUW OP ZIJN POST TOT HERSTEL

Een van de vele lessen, die we in het boek Nehemia aantreffen is trouw op zijn post te staan. Het boek Nehemia tekent ons de plaats waar Nehemia was gekomen en het werk wat hij daar moest doen. Trouwens het gehele leven van Nehemia stond in het teken van trouw. Aan het perzische hof bekleedde hij een vertrouwenspositie. Bidden en werken was zijn leven. Men kon hem nakijken in alles. Het is opvallend dat we dit niet alleen bij hem bemerken. Aanpassen stond niet in zijn woordenboek. Hij was positief. Een belijder van de Naam en de dienst des Heeren, maar tevens plichtsgetrouw. Vandaar zijn voorname positie. Als Daniel kon hij zijn land van herkomst niet vergeten. Jeruzalem had zijn hart. De stad des Heeren. Stad en tempel hadden grote betekenis voor hem. Het woord van de Heere leefde voor hem. Op een gegeven moment hoorde hij van zijn broer iets over de deplorabele situatie waarin Jeruzalem verkeerde. Het was in het jaar 445-444. Dus meer dan 90 jaar na de terugkeer uit de ballingschap. Het was niet best gesteld met Jeruzalem. Het was een puinhoop. De situatie van de stad was een smaad voor de Heere en Zijn volk. Dit liet hem niet los. Hij overdacht het regelmatig. In gebed bracht hij het steeds voor 's Heeren aangezicht. Maar laten we er acht op geven. Het bleef niet bij belijden, maar het kwam ook tot doen. Belijden en doen. Twee zaken die er ook vandaag zouden moeten zijn. Bij de een openlijk en bij de ander wat verborgen, maar er is wat. Nu

kunnen we het erover hebben. De situatie zou verbeterd of veranderd moeten worden. Meer samenwerking, meer aanvaarding van elkaar. Deze gedachte op zich is niet verkeerd maar zou het niet heen moeten gaan naar herstelling? Herstelling van het verleden. De binding aan Gods Woord, aan 's Heeren wet en dienst. Aan de schatten die in de belijdenis-geschriften liggen. En dat niet vanuit het standpunt: omdat het oude goed is en daarom het oude, maar omdat datgene wat door de Heere gegeven is rijk en goed is. Onvervangbaar. Onder de zegen van de Heere tot heil van hoofd en hart. Het bewaart voor veel en geeft een leven zoals men onder meer aan het babylonische en perzische hof heeft gekend. Er kan een uitstraling zijn voor jongelui. Vastheid en zekerheid. De geest van vaardigheid moge komen in het hart. Wat lezen we niet van Nehemia: God van de hemel, Die zal het ons doen gelukken en wij, Zijn knechten zullen ons opmaken en bouwen. De Jehu's ijver beheerste hem niet, maar de liefde van de Heere en daardoor gedreven wilde hij werken. Nehemia liet het niet bij plannen maken. Vandaag komt er heel wat op tafel. In de consistorie, op de meerdere vergaderingen en dat is te vatten, want er is heel wat doen. Commissies worden gevormd, rapporten worden gemaakt, conferenties gehouden. Maar wat zijn de resultaten? Nehemia's beeld, zijn leven, is overdenking en aansporing waard. Om de bezielende Geest van de Heere moet veel het gebed zijn.

Nehemia week ook voor niemand. Hij had het niet gemakkelijk. De tegenstand was groot. Vijandschap werd merkbaar. Laster ontbrak niet. Soms van zijn eigen volk. Jeruzalem moet een puinhoop blijven. Herbouw moet uitgesloten blijven. In de tegenstand werk het werk van de duivel gezien. Hij is altijd uit op het organiseren van openlijk verzet, het uitstrooien van laster en het belachelijk maken van. 's Heeren zaak mag niet blijken. Van het oude mag niets meer gezien worden. Herbouw uitgesloten. Van het verleden mag niets meer overblijven. Dat is een geest die ook onder ons volk werkt. Het verleden weg, of een museumstuk, wat geconstateerd wordt. Het raakt leer en leven. Echter laten we ter harte nemen wat de Heere zegt: zo zegt de Heere: staat op de wegen en ziet toe en vraagt naar de oude paden, waar toch de goede weg zij en wandelt daarin, zo zult ge rust vinden voor uw ziel, Jeremia 6: 16. Dat zijn de oude vertrouwde wegen die Juda worden aangeraden, daarnaar te vragen en die te gaan zijn de wegen die God vanouds gewezen heeft in Zijn wetten en in de prediking van de profeten. Dat zijn de goede wegen. Daarop wordt Gods zegen ondervonden en de rust voor de ziel. Dat zijn de wegen, waarop een mens houvast en zekerheid heeft en een veilige toekomst. Maar de eigen gekozen wegen worden gekenmerkt door onrust en onzekerheid. Ze leiden tot de dood en tot de ondergang, Deut. 30: 15vv. Het zijn niet telkens nieuwe wegen, die God wijst. Het zijn steeds weer dezelfde wegen. De profeten verkondigden ook geen andere wegen dan die al eeuwen tevoren waren aangewezen in de wetten van Mozes en daarna. Het zijn steeds de oude paden. Het is de mensen vanouds bekendgemaakt wat goed is en wat de Heere van hen vraagt, namelijk recht en liefde te betrachten en ootmoedig te wandelen met God, Micha 6: 8. De rust, die Jeremia bedoelt, spreekt niet slechts van uitwendige rust, nationale zekerheid en welvaart, maar heel bijzonder van innerlijke geestelijke rust. Vandaar de aansporing om te gaan op de enige juiste weg. De weg van de oude paden. En laat het niet slechts staan in ons kerkelijk vaandel. Maar laat het bemerkt en gezien worden. Nehemia is voor ons tot een voorbeeld. In onze tijd van breken, van afbreken of vernieuwen, hebben we personen nodig die zich, biddend, afhankelijk van de

Heere, inzetten voor de zaak van 's Heeren Koninkrijk in de kerk en daarbuiten. Strijd zal niet uitblijven. Soms wordt het werk gestremd, maar het zal uiteindelijk doorgaan. Want het strijden voor het geloof, dat eenmaal de heiligen overgeleverd is, is niet tevergeefs. De Heere zal ervoor zorgen. De ware belijders, strijders, werkers in het verleden en in het heden, zijn verschillend, maar vormen geen tegenstelling. Ze strijden de goede strijd. Het gaat om de eer van de Heere. Het heil in en voor mensen. En

tot bemoediging staat Openbaring 21 en 22 beschreven. Het 'kom in, getrouwe dienstknecht' in het eeuwige Jeruzalem wordt gehoord door allen, die hun levensbeeld in Nehemia terugvinden. Trouw op de gestelde post tot herstel. Tot eer van Zijn Naam en tot zegen van oud en jong. Het gebed is: Dat wij ons ambt en plicht o Heer',
Getrouw verrichten tot Uw eer;
Dat Uwe gunst ons werk bekroon';
Uw Geest ons leid', en in ons woon'.

Ds. M.C. Tanis.

POSITIEBEPALING T.O.V. DE VRIJGEMAAKTEN, TOEGESPITST OP DE PREDIKING (5)

Een vrijgemaakte stem

Ditmaal willen we in ons zoeken naar een verantwoorde positie t.o.v. de vrijgemaakten inzake de prediking aandacht geven aan wat dr. F. van der Pol schreef in "De Wekker" van 19 juli jl. Ik moet zeggen dat het mij aangenaam getroffen heeft. Dat betreft zowel de inhoud van zijn artikel als de wijze waarop hij schrijft. Is het niet vaak de toon die de muziek maakt? Mij trof vooral zijn openhartigheid. Op dit niveau met elkaar samenspreken is niet alleen opdracht voor de kerk die belijdt dat ze heilig, algemeen (katholiek) en christelijk is, maar het is ook vruchtbaar. Kennelijk hebben de artikelen van prof. dr. J.W. Maris gevoelige snaren geraakt en weerklink gevonden. Elkaar eerlijk en ernstig maar ook ootmoedig en vanuit de liefde de dingen zeggen die wezenlijk en onopgeefbaar zijn voor kerk en prediking, dat kan de ware eenheid dienen die in de ene waarheid gegrond is. Dr. Van der Pol snijdt fundamentele zaken aan wat betreft de prediking en het geestelijke leven in de vrijgemaakte kerken. Waarbij we de hoop uitspreken dat wat hij aandraagt verwoordt wat bij velen leeft en niet een eenzame stem is in de woestijn. Wat dit betreft zijn we er niet zo gerust op. Een paar zaken die Van der Pol noemt, geven we weer om er vervolgens kort op te reageren.

Omgang met de Heere

Dr. Van der Pol ziet in de interesse van de vrijgemaakten voor evangelische lectuur een bevestiging van het algemene beeld van de vrijgemaakte kerkgemeenschap als een 'verstandskerk'. Naar zijn mening is het een

vlucht om wel over schuld en vergeving te theologiseren, maar daar innerlijk nog buiten te blijven. Ik citeer: „Prediking die de ervaring van zondebesef en vergeving niet of nauwelijks ter sprake brengt, faalt in het wijzen van de goede weg.” Me dunkt is dit een stelling die onze hartelijke instemming verdient. Hier springt een vonk van herkenning over.

Verder vindt Van der Pol dat van de puriteinse prediking te leren valt omdat ze ontdekkend is. Preken over de band met Christus moet ook handelen over de inwoning van Gods Geest, Die het hart vernieuwt. „Als in de prediking dit werk van de Geest onbesproken blijft, slaan we samen een fundamentele bijbelse werkelijkheid over. Scheurt de prediking automatisme en andere vormen van uitwendig verstaan stuk?

Zuivere communicatie over bijbelse geloofservaring is wat we onder ons teveel nog missen.”

Op een vraag van Van der Pol aan studenten of ze wel eens een preek hoorden over wedergeboorte, bekering of uitverkiezing en verwerping reageerden ze met ontkennende signalen. Hiermee gepaard gaat een verwereldlijkte levensstijl. In de vrijgemaakte prediking is vlakheid gesignaleerd, een genoegzaamheid die niet ons genoeg in Christus heeft en zoekt.

Er is te weinig aandacht voor Christus. De toe-eigening van het heil acht hij een teer punt, waarop tussen beide kerken in samensprekingen wezenlijke overeenstemming is bereikt. „Maar deze dingen moeten functioneren op het grondvlak van de kerk. Dan komt zeker de prediking in beeld want daarin klopt het hart van het

kerk-zijn." We stemmen dit geheel toe. Predikers van het evangelie zullen hun roeping moeten verstaan om geestelijke leiding te geven zoals ook de belijdenissen van de kerk dat doen, aansluitend bij de Schrift. Alleen dan zal het grondvlak (de gemeente) deze dingen gaan zien en zoeken.

Naar Schrift en belijdenis

Van onze gereformeerde belijdenis zegt dr. Van der Pol zeer terecht dat die veel aandraagt voor geloofsbeleving in bijbels kader. „Ze brengt het werk van Christus ter sprake en wijst aan hoe Gods Geest in ons werkt." Hij merkt op dat met name de Dordtse Leerregels, die veel onderwijs geven in geestelijke groei en heiliging, in de vrijgemaakte kerken zelden genoemd worden.

Ten slotte wijst Van der Pol op de noodzaak van concentratie op Christus bij de verscheidenheid door eigen accenten in geloofsbeleving en vormgeving van kerk-zijn. Stellig is dit in z'n algemeenheid waar, maar nu de concrete invulling.

Zowel prof. Maris als dr. Van der Pol zien veel van de onderlinge verschillen verklaard door een eigen kerkelijke cultuur, die van invloed is op de prediking. Dit is wel zeker het geval, maar mag niet enkel een constatering blijven die het specifieke van de vrijgemaakte c.q. christelijke gereformeerde prediking moet verklaren. Op deze manier is bijna alles product van een historische ontwikkeling. Wordt het dan niet: historisch verklaarbaar, dus aanvaardbaar? Volgens Van der Pol is er toch meer aan de hand als hij uitdrukkingen gebruikt als: „vlakheid in de prediking" en „genoegzaamheid buiten Christus": of dat geen ernstige dwalingen zijn!

De gevolgen van vlakke prediking en (zelf)genoegzaamheid oftewel gearriveerdheid zijn verstrekend: ze raken de verhouding met de Heere en de eeuwige toekomst. Ze staan op gespannen voet met de boodschap van de heraut van de Koning en van Christus zelf: „Bekeert u, want het Koninkrijk der hemelen is nabij gekomen" (Matth. 3,2 en 4,17) en: „Voorwaar, voorwaar zeg Ik u: Tenzij dat iemand wederom geboren worde, hij kan het Koninkrijk Gods niet zien" (Joh. 3,3).

Scherp

Het Evangelie als de boodschap van de prediking is een rijk en heerlijk Woord: heugelijke tijding, bron van

hartverblijding, evangeliewoord. Het wijst en opent als kracht Gods in Christus de toegang tot de troon der genade. Een andere weg, een ander evangelie is er niet.

Wee ons als we niet werkzaam zijn met de belofte van het evangelie dat ons spreekt van een rust die er overblijft voor het volk van God. „Laat ons dan vrezen, dat niet te eniger tijd, de belofte van in Zijn rust in te gaan nagelaten zijnde, iemand van u schijnt achtergebleven te zijn. Want ook ons is het Evangelie verkondigd, gelijk als hun" (Hebr. 4,1.2). Velen van Israël konden Kanaän niet ingaan vanwege de ongehoorzaamheid, het ongelooft. Het zat hierop vast dat het woord der prediking hen geen nut deed, omdat

het met het geloof niet gemengd was in degenen die het gehoord hebben. Het komt aan op de rechte prediking van Gods Woord en op de vrucht daarvan: bekering, geloof, gehoorzaamheid. Heeft de prediking echter geen kracht omdat ze niet ontdekkend en op Christus alleen wijzend is, dan kan ze ook geen zaligmakend nut doen.

Het Woord van God oefent heel in het bijzonder als het gepredikte evangelie kracht uit waar het van zonde en genade spreekt. „Want het Woord Gods is levend en krachtig en scherp-snijdender dan enig tweesnijdend zwaard en gaat door tot de verdeling der ziel en des geestes en der samenvoegselen en des mergs en is een oor-

*Het gekrookte riet zal Hij niet verbreken, en
de rokende vlaswiek zal Hij niet uitbussen.
Jesaja 42:3a*

Bedroefd, maar dankbaar dat wij haar zo lang in ons midden mochten hebben, geven wij u kennis dat het de HEERE behaagd heeft tot Zich te nemen onze lieve zorgzame moeder, schoonmoeder, groot- en overgrootmoeder

Maria van Leeuwen – van Rookhuijzen

sinds 4 mei 1988 weduwe van Hendrik van Leeuwen VDM

in de leeftijd van ruim 94 jaar.

*Onze dank gaat uit naar het personeel van Zorgcentrum Nebo
voor de liefdevolle verzorging.*

Sliedrecht	:	W. van Leeuwen G.M. van Leeuwen-Takkebos
Oud-Alblas	:	J.A. van Leeuwen P. van Leeuwen-de Romph
Alblasserdam	:	L.C. van der Heiden-van Leeuwen B. van der Heiden
Bodegraven	:	H. van Leeuwen J.A.B. van Leeuwen-Peters
Culemborg	:	J. van Leeuwen A.M. van Leeuwen-van der Lee
Urk	:	P. van Leeuwen
Elburg	:	G.J. van Leeuwen A.P. van Leeuwen-van den Noort
Ridderkerk	:	C. van Leeuwen Klein- en achterkleinkinderen

Zwijndrecht, 5 augustus 2002

Zorgcentrum Nebo

Correspondentieadres: Ds. B. van der Heiden

Brunel 212, 2951 HE Alblasserdam

De begrafenis heeft vrijdag 9 augustus, na een rouwdienst in Zorgcentrum Nebo te Zwijndrecht, plaatsgehad op de Gemeentelijke Begraafplaats te Driebergen.

delers der gedachten en der overlegingen des harten" (Hebr. 4,12). Het zijn dus geen marginale zaken die dr. Van der Pol aandraagt.

Ze raken de zuiverheid van Gods getuigenis dat eeuwig zeker is; dat eenvoudigen wijsheid leert in het vresen van de Heere en rust doet vinden in God.

Onzuivere, valse klanken doen dwaalen en verduisteren Hem die het Licht der wereld is en buiten Wie God een verterend vuur en een eeuwige gloed is, bij Wie niemand wonen kan.

De Christus der Schriften is noodzakelijk, gepast, genoegzaam en dierbaar voor verloren zondaren die rusteloos rondwalen. Alles aan Christus is schoon en begeerlijk.

Hoe rijk is Hij en dat voor een arme zondaar. Waar dit de prediking bepaalt, zal de vrede bloeien en de eenheid groeien.

Ds. A. den Boer

HAAMSTEDE CONFERENTIE 2002

De 18^e Haamstedeconferentie zal dit jaar, Deo Volente, gehouden worden op 2, 3, en 4 september. Voor het eerst zal de conferentie plaatsvinden in het conferentieoord 'MENNORODE', Apeldoornseweg 185 in Elspeet. Een heel aantrekkelijke en rustige locatie in de Veluwe bossen met uitgebreide wandelmogelijkheden. Het programma is als volgt samengesteld:

Maandag:

Ds. K. ten Klooster houdt de openingspreek; de heer L.J. van Valen (Kerkhistorische lezing over de betekenis van Gods deugden in de geloofsbeleving bij Stephen Charnock; ds. P. den Butter over het pastoraat in de schaduw van de dood; ds. C.G. Vreugdenhil, avondlezing over de heiligmaking (1).

Dinsdag:

Ds. L.W.Ch. Ruijgrok over Ezra (1); dr. P. de Vries over Christus alleen en Christus geheel (karakter van de bediening van het Evangelie); dr. B.J. Spruyt over 'christenen en politiek in het moderne Europa'; ds. C.G. Vreugdenhil 2^e avondlezing over de heiligmaking.

Woensdag:

Ds. L.W.Ch. Ruijgrok over Ezra (2) en ds. H. Polinder die de slotpreek zal houden.

De deelname staat open voor predikanten, evangelisten, leraren godsdienst en voor theologische studenten die zich verwant weten met Reformatie en Nadere Reformatie.

Op de avondbijeenkomsten van 2 en 3 september, die om 20 uur beginnen, zijn ook ambtsdragers en belangstellenden hartelijk welkom.

Wie nog niet eerder een uitnodiging kreeg toegezonden en er mettertijd een wil ontvangen, gelieve 0187-483071 te bellen.

PROGRAMMA CURSUS GEESTELIJKE VORMING 2002/2003

23 september 200	Prof. Drs. C.G. Baart, Renswoude
"Abraham in relatie tot het christelijke geloof in de Islam"
21 oktober 2002	Dr. J. van der Wal, Dordrecht
"Als christen omgaan met stress"
18 november 2002	Drs. A.A. Teeuw, Ridderkerk
"Verantwoord gebruik van de geneeskunde"
20 januari 2003*	Dr. P.H. van Harten, Ridderkerk
Kerkhistorische lezing:
"De belofteprediking bij de Erskines"
17 februari 2003	Drs. M. van Campen, Waddinxveen
"Visie op Jezus bij Messias belijdende Joden"
10 maart 2003	Ds. J.M.J. Kieviet, Rotterdam
"Met twee woorden (s)preken"
7 april 2003	Ds. P.D.J. Buijs, Veenendaal
"De vreze des Heeren"

Plaats: Hervormd Verenigingsgebouw "De Hoeksteen", Ring te Middelharnis.
Aanvang: 19.45 uur.

Kosten voor 6 avonden: € 10,- contant of overmaken op banknummer 34.20.77.139 t.n.v. cursus Geestelijke Vorming, p/a Azaleastraat 19, 3245 CB Sommelsdijk (giro van de rabobank: 34 61 24).
Kosten per avond: € 3,-, te voldoen op de betreffende avond.

* De kerkhistorische lezing is apart van de overige 6 avonden; toegang gratis. Plaats en aanvangstijd: zie bovenstaande.

De lezingen worden opgenomen op een cassette. De prijs is € 5,- (bestellen bij Kati Mulder, Azaleastraat 19, 3245 CB Sommelsdijk, tel. 0187-482443).

De stuurgroep:

Ds. J.C. den Toom, Ds. A.P. Voets, Ds. G.C. Kunz,
Ds. C. Gielen, dhr. J. van Hoorn en Kati Mulder

Voor info bel:

0416-692787
of
078-6930534

**Reformatische Vereniging van
Ongewild Kinderloze Echtparen**

't Boekendal

Winkelcentrum Urkerhard
Nagel 48, 8321 RG Urk

Tel: 0527 - 682110 Fax 0527 - 688668

**Boeken & Bijbels
CD's en Bladmuziek
Schoolartikelen
Kadoartikelen
Kopieerservice
Wenskaarten**

Verzending door heel Nederland